

۶۵۱۱۶/۸۱۸۶۱

۱۳۹۳ / ۷ / ۲۰

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

دبیرخانه شورای نگهبان

۹۳۱۰۲۲۳۴

شماره ثبت

۱۳۹۳ / ۷ / ۲۲

تاریخ ثبت

کد پرونده

ساعت ورود

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

جناب آقای دکتر لاریجانی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

لایحه "حفاظت و بهره‌برداری از منابع ژنتیکی" که به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی در جلسه ۱۳۹۳/۶/۱۹ هیئت وزیران به تصویب رسیده است، برای طی تشریفات قانونی به پیوست تقدیم می‌شود.

حسن روحانی

رئیس جمهور

رونوشت: دفتر رئیس جمهور، دفتر معاون اول رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، شورای نگهبان، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان حفاظت محیط زیست، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیئت دولت.

۱۳۹۳ / ۶ / ۲۵

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

بسمه تعالی

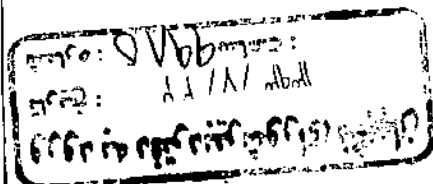
مقدمه توجیهی :

با توجه به تنوع منابع ژنتیکی کشاورزی در کشور و عدم انسجام مدیریت در نحوه دسترسی، بهره برداری و صیانت از آنها و نیز عدم پیش بینی مالکیت فکری و ضمانت اجرای لازم برای حفاظت از منابع ژنتیکی و همچنین ضرورت رعایت کنوانسیون ها و پروتکل های بین المللی مربوط به منابع ژنتیکی، لایحه زیر برای سیر مراحل قانونی تصویب تقدیم می شود:

لایحه حفاظت و بهره برداری از منابع ژنتیکی

ماده ۱- اصطلاحات بکار برده شده در این قانون دارای تعاریف زیر می باشند:

- الف - منابع ژنتیکی: هر نوع ماده ژنتیکی با منشأ گیاهی، جانوری یا ریز سازواره (میکروارگانسیمها) که دارای واحدهای قابل توارث بوده و ارزش بالفعل یا بالقوه داشته باشند.
- ب- زیستگاه اصلی: مکان یا محلی که یک منبع ژنتیکی به طور طبیعی در آنجا یافت یا حفاظت می شود.
- پ- خارج از زیستگاه اصلی: مکان یا محل یافت یا حفاظت یک منبع ژنتیکی در خارج از محل طبیعی پراکنش آن.
- ت- مجموعه: منابع ژنتیکی مربوط به یک گونه یا گونه های خویشاوند که جمع آوری و خارج از زیستگاه اصلی حفاظت می شوند.
- ث- دسترسی: در اختیار گرفتن منابع ژنتیکی در داخل و یا خارج از زیستگاه طبیعی آنها به منظور تحقیق و یا استفاده از اجزای ژنتیکی آنها و یا استخراج مشتقات آنها.
- ج- فرآیند بهنژادی: فرآیندی که باعث تغییر ریخته ارثی و بروز ویژگیهای جدید در موجودات زنده می گردد.
- چ- دست ورزی ژنتیکی: آن دسته از فرآیندهای بهنژادی که در سطح مولکولی و سلولی انجام می شود.
- ح- بهره برداری: استفاده از منابع ژنتیکی به نحوی که منجر به فرسایش یا به مخاطره افتادن آنها نشود و مغایر قوانین و مقررات مربوط نباشد.
- خ- بهره برداری ژنتیکی: استفاده از منابع ژنتیکی به منظور تولید هرگونه ماده زیستی مشتق از آنها و منابع ژنتیکی جدید.

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

د- حقوق بهنژادگران: حقوق مالکیت فکری مرتبط با منابع ژنتیکی که به بهنژادگران منابع ژنتیکی اعطا می‌گردد.

ذ- بهنژادگر: شخص حقیقی یا حقوقی که یک رقم، نوع یا نژاد ژنتیکی را برای اولین بار به صورت قابل بهره‌برداری اصلاح یا کشف کرده و یا بهبود بخشیده باشد.

ماده ۲- منابع ژنتیکی که در زیستگاه‌های اصلی یا در مجموعه‌های خارج از زیستگاه اصلی واقع در قلمرو سرزمینی و حاکمیت ملی جمهوری اسلامی ایران وجود داشته و یا آن دسته از منابع ژنتیکی که منشاء ایرانی داشته و در مراکز دولتی و یا غیر دولتی خارج از کشور نگهداری می‌شوند و همچنین اطلاعات و دانش سنتی مربوط به منابع ژنتیکی، اموال عمومی محسوب شده و براساس مفاد این قانون قابل دسترسی و بهره‌برداری می‌باشند.

ماده ۳- در اجرای مفاد این قانون وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان حفاظت محیط زیست موظفند بدون گسترش ساختار تشکیلاتی و با تجمیع تمامی واحدهای سازمانی که در ذیل احکام این قانون قرار می‌گیرند، ساختاری مستقل و متناسب تا سطح معاون بالاترین مقام مسئول دستگاه و با رعایت قوانین و مقررات مربوط تأسیس و حسب مورد به ترتیب امور منابع ژنتیکی کشاورزی (اعم از حفاظت از ذخائر ژنتیکی و بانک ژن در محدوده امور مربوط به کشاورزی، باغبانی، جنگل، مرتع، بیابان، شیلات، دام، طیور، زنبورداری و خوراک دام و طیور و بیماریها و آفات مرتبط با این موارد)، منابع ژنتیکی اختصاصی پزشکی انسانی و منابع ژنتیکی حیات وحش را با شرح وظایف زیر مدیریت نمایند:

الف- حفاظت (از جمله شناسایی، نگهداری، پایش و احیا) و ثبت منابع ژنتیکی و دانش سنتی مرتبط با آنها

ب- نظارت بر بهره‌برداری از منابع ژنتیکی و صدور مجوز بهره‌برداری ژنتیکی در دستگاههای مربوط

پ- استیفای حقوق ملی و صیانت از آن در سطح داخلی و بین‌المللی

ت- ارتقای آگاهی‌های عمومی و دانش تخصصی مربوط

ث- شناسایی عوامل تهدیدکننده و پیشگیری و به حداقل رساندن تهدیدهای متوجه منابع ژنتیکی

ج- حمایت و توسعه تحقیقات در زمینه‌های حفاظت، ثبت و بهره‌برداری پایدار از منابع ژنتیکی تبصره- در اجرای این قانون مقام صلاحیت‌دار در مراجع و مجامع بین‌المللی جهت استیفای حقوق جمهوری اسلامی ایران توسط هیئت وزیران تعیین خواهد شد.

ماده ۴- به منظور سیاستگذاری کلان و انجام هماهنگی‌های لازم بین دستگاه‌های متولی موضوع ماده (۳) در حفاظت و بهره‌برداری از منابع ژنتیکی و نیز اتخاذ تصمیم نهایی در مواردی که ارتباط

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

قطعی موضوع به یکی از سه حوزه امور منابع ژنتیکی کشاورزی، منابع ژنتیکی اختصاصی پزشکی انسانی و منابع ژنتیکی حیات وحش مورد ابهام دستگاه‌های متولی قرار گیرد، شورای هماهنگی منابع ژنتیکی کشور مرکب از وزیران جهاد کشاورزی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، علوم، تحقیقات و فناوری، صنعت، معدن و تجارت، دادگستری، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست، معاون علمی و فناوری رییس جمهور و رییس جهاد دانشگاهی تشکیل می‌شود.

تبصره ۱ - مصوبات شورا با تصویب اکثریت وزیران عضو شورا و تأیید رییس جمهور لازم الاجرا است.

تبصره ۲ - محل استقرار دبیرخانه و نحوه برگزاری جلسات توسط شورا تعیین می‌شود.

ماده ۵ - اشخاص حقیقی و حقوقی نمی‌توانند منابع ژنتیکی یا اجزای تشکیل‌دهنده آنها را به صورتی که در زیستگاه‌های طبیعی یافت و یا حفاظت می‌شوند و یا توسط کشاورزان و بهره‌برداران استفاده می‌شوند، به مالکیت فکری خود درآورند.

تبصره ۱ - منابع ژنتیکی با مشخصات جدید، براساس فرآیندهای بهنژادی و دست‌ورزی ژنتیکی با رعایت مفاد این قانون و سایر قوانین مربوط به مالکیت فکری توسط نهادهای متولی موضوع ماده (۳) این قانون قابل ثبت می‌باشد و این ثبت موجب مالکیت فکری خواهد بود.

تبصره ۲ - ثبت ارقام گیاهی جدید مطابق قانون ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال - مصوب ۱۳۸۲ - صورت می‌گیرد.

ماده ۶ - دسترسی به منابع ژنتیکی و بهره‌برداری از آن تابع آیین‌نامه اجرایی ضوابط دسترسی و نحوه بهره‌برداری ژنتیکی است که با مسئولیت وزارت جهاد کشاورزی و با همکاری وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، علوم، تحقیقات و فناوری و سازمان حفاظت محیط زیست و جهاد دانشگاهی ظرف سه ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. آیین‌نامه اجرایی مذکور باید با رویکرد حفاظت از منابع ژنتیکی، تسهیل در امر پژوهش با اولویت پژوهشگران داخلی و رعایت حقوق عرفی جوامع محلی تنظیم شود.

ماده ۷ - ایجاد هرگونه تعهد در خصوص منابع ژنتیکی و دانش سنتی مربوط به آن، توسط هر شخص حقیقی یا حقوقی در برابر اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی و نیز اتباع ایرانی مقیم خارج از کشور و مراجع بین‌المللی منوط به موافقت نهاد متولی مربوط است.

ماده ۸ - رفتارهای زیر جرم است و حسب مورد مرتکب به مجازات مربوط محکوم خواهد شد:

الف - دسترسی و بهره‌برداری ژنتیکی بدون رعایت آیین‌نامه اجرایی موضوع ماده (۶) و صادرات و خارج ساختن منابع ژنتیکی به منظور دسترسی و بهره‌برداری از منابع ژنتیکی بدون مجوز نهاد متولی مربوط به ترتیب مستوجب یک یا چند نوع از مجازات‌های تعزیری درجه (۵) و (۶) قانون مجازات اسلامی است.

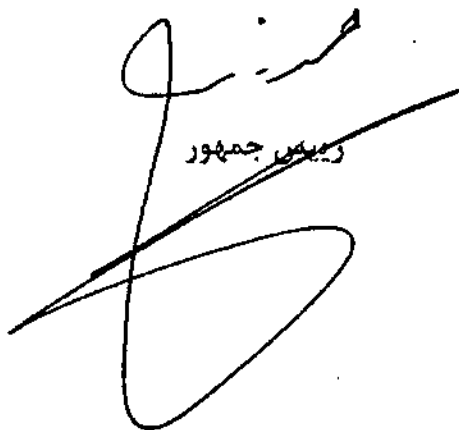
ب - هرگونه اقدام به فرسایش و یا تخریب عمدی وبدون مجوز منابع ژنتیکی و یا زیستگاه‌های آنها که موجب به مخاطره افتادن آن منابع گردد مستوجب یک یا دو نوع از مجازات‌های درجه (۴) تعزیری

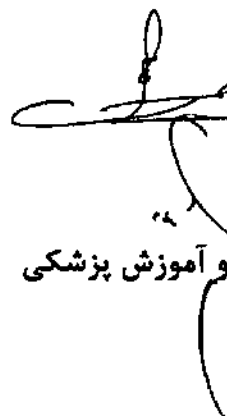

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

قانون مجازات اسلامی است و چنانچه اقدامات صورت گرفته به صورت گسترده موجب آسیب و یا از بین رفتن منابع ژنتیکی گردد و امنیت ملی را در حوزه‌های اقتصادی، غذایی، زیست محیطی و دفاعی با مخاطره مواجه سازد، موضوع از مصادیق فصل نهم از بخش دوم کتاب حدود قانون مجازات اسلامی است و بر همان اساس عمل خواهد شد. رهاسازی بدون مجوز نمونه‌های ژنتیکی بیگانه در صورتی که موجب فرسایش و یا تخریب منبع ژنتیکی و یا زیستگاههای آنها شود نیز مشمول حکم همین بند است.

تبصره - در همه موارد فوق مرتکب علاوه بر تحمل مجازات، مکلف به جبران خسارت وارده به منابع ژنتیکی به تشخیص کارشناس رسمی دادگستری یا خبره به انتخاب دادگاه خواهد بود. دادگاه می‌تواند در صورت امکان اعاده به وضع سابق را به جای جبران خسارت مورد حکم قرار دهد.
ماده ۹- در ماده (۱۰) قانون نظام جامع دامپروری کشور - مصوب ۱۳۸۸- عبارت "و منابع و مواد ژنتیکی مربوط" و همچنین تبصره (۲) آن حذف و عنوان تبصره (۱) ماده مذکور به "تبصره" اصلاح می‌شود. (۱۸۰۵۴۷۰)

رئیس جمهور

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی